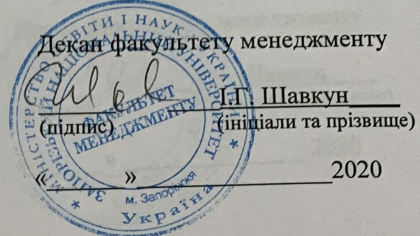

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ
КАФЕДРА ПІДПРИЄМНИЦТВА, МЕНЕДЖМЕНТУ ОРГАНІЗАЦІЙ ТА ЛОГІСТИКИ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету менеджменту

(підпис) Т. Шавкун
(ініціали та прізвище)

» 2020

«БІРЖОВА ДІЯЛЬНІСТЬ»

(назва навчальної дисципліни)

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

підготовки бакалавра

спеціальності 073 Менеджмент

освітньо-професійна програма Підприємництво, торгівля та біржова діяльність

Укладач

Павлюк Т.С., к.е.н.

(ПІБ, науковий ступінь, вчене звання, посада)

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри підприємництва,
менеджменту організацій та логістики

Протокол № 1 від “ ” серпня 2020 р.
Завідувач кафедри підприємництва,
менеджменту організацій та логістики

(підпис) Л.М. Бухаріна
(ініціали, прізвище)

Ухвалено науково-методичною радою
факультету менеджменту

Протокол № 1 від “ ” серпня 2020 р.
Голова науково-методичної ради
факультету менеджменту

(підпис) О.В. Юдіна
(ініціали, прізвище)

2020 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрямок підготовки, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань <u>07 Управління і адміністрування</u>	Цикл дисциплін професійної підготовки нормативна	
Розділів – 2	Спеціальність <u>073 Менеджмент</u>	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 90		4-й	-
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – самостійної роботи студента –	Освітньо-професійна програма <u>Підприємництво, торгівля та біржова діяльність</u>	16 год.	-
		Практичні	
		8 год.	-
	Рівень вищої освіти: бакалаврський	Самостійна робота	
		66 год.	-
		Вид підсумкового контролю: екзамен	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Біржова діяльність» є сформувати у слухачів сучасну систему знань про теоретичні засади та сутності понять біржі та біржової діяльності, вивчити техніку виконання біржових операцій, визначити роль та місце біржі в ринковій економіці, вивчити особливості тенденції розвитку біржової торгівлі.

Основними **завданнями** вивчення курсу дисципліни «Біржова діяльність» є:

- 1) засвоєння сутності теоретичних основ біржової діяльності та місця даної дисципліни в системі організаційно-управлінських наук;
- 2) засвоєння методологічних основ біржової діяльності, її цілей та завдань, системи функцій та методологічної бази;
- 3) вивчення видів біржової діяльності та існуючих способів котирування цін на біржові товари;
- 4) оволодіння методами та технологіями ведення біржових торгів;
- 5) засвоєння функцій та задач посередників на біржах, а також вивчення особливостей процедури регулювання біржової торгівлі;
- 6) вміння використовувати процедури технології формування ланцюга просування замовлення від покупця до продавця на біржі.

Згідно з вимогами освітньої програми студенти повинні:

- знати:

- 1) особливості біржі як однієї з форм організаційного ринку;
- 2) сутність біржової торгівлі та теоретичні засади її виникнення;
- 3) сучасні тенденції розвитку біржової торгівлі, органи управління та організаційну структуру біржі,
- 4) задачі державного управління біржовою діяльністю;

5) знати види та різновиди ринків цінних паперів, валютних ринків та валютних операцій;

6) вимоги, що пред'являються до біржових товарів та їх основні класи.

- вміти:

1) розрізняти види бірж, признаки їх класифікації та види біржових операцій за їх особистостями;

2) розрізняти операції з реальним товаром та операції без реального товару;

3) застосовувати практичні навички з: організації торгівлі на біржі товарами, цінними паперами, валютою, організації взаємовідносин з брокерськими конторами;

4) використовувати біржову інформацію для організації вискоєфективного виробництва та збуту продукції;

5) застосовувати елементи економічного аналізу щодо вивчення ефективності діяльності бірж.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні досягти таких **компетентностей**:

- Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та проблеми у сфері біржової діяльності або в процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів організації біржових структур і характеризується комплексністю та невизначеністю умов;

- Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;

- Здатність застосовувати отримані знання в практичних ситуаціях, виявляти, ставити та вирішувати завдання у сфері професійної діяльності.

- Знання і розуміння теоретичних засад підприємницької, торговельної та біржової діяльності;

- Здатність визначати і виконувати професійні завдання з організації діяльності біржових структур.

Міждисциплінарні зв'язки.

Вивчення курсу базується на знанні студентами циклу фундаментальних та професійно-орієнтованих дисциплін: «Менеджмент», «Економічна теорія», «Теорія організацій», «Менеджмент персоналу», «Основи ділової комунікації».

3. Програма навчальної дисципліни

Розділ 1. «Теоретичні основи біржової діяльності»

Тема 1. Сутність біржової діяльності, її становлення і розвиток

Поняття та сутність біржі. Виникнення та розвиток біржової діяльності. Еволюція оптової торгівлі. Етапи розвитку біржової торгівлі закордоном. Сучасний стан світового біржового ринку. Становлення і розвиток біржового ринку в Україні. Роль та місце біржі в економіці. Суть біржі та її економічна природа. Функції біржі в ринковій економіці. Види бірж. Ознаки організованого ринку. Ключові терміни та поняття біржової діяльності. Поняття: базар, ярмарок, аукціон, товарний біржовий ринок, біржа. Класифікація бірж.

Тема 2. Біржовий товар

Поняття та склад біржового товару. Характеристика біржового товару товарних бірж. Якість, стандартизація, масовість. Біржові товари фондового і валютного ринків. Товар, біржовий товар, небіржовий товар, реальний товар, цінні папери, біржовий контракт, валюта. Визначення біржового товару. Основні класи біржових товарів. Оцінювання якості біржового товару. Товари, якими торгують на біржах України.

Тема 3. Товарна біржа, як елемент інфраструктури ринку та регулювання біржової діяльності

Класифікація бірж та їх функції. Організаційно - правові засади діяльності товарної біржі. Структура управління біржою та її органи. Ознаки класифікації бірж. Функції біржі. Принципи діяльності товарних бірж. Засновники біржі. Членство в товарній біржі. Права і обов'язки членів товарної біржі. Учасники біржової торгівлі. Мета регулювання біржової діяльності. Механізм біржового регулювання: правове, нормативне і інформаційне забезпечення. Державні і недержавні методи регулювання. Правове забезпечення створення і діяльності бірж в Україні.

Тема 4. Біржові угоди. Форвардні та ф'ючерсні угоди

Визначення і ознаки біржової угоди. Зміст біржової угоди. Ознаки класифікації біржових угод. Сутність, мета і зміст угоди з реальним товаром. Види угод з реальним товаром. Особливості форвардної угоди. Різновиди форвардних угод. Визначення ф'ючерсної угоди. Стандартизація ф'ючерсних контрактів. Переваги ф'ючерсних контрактів. Процедура урегулювання ф'ючерсних контрактів.

Розділ 2. Характеристика біржової торгівлі

Тема 5. Опціони та опціонні угоди

Поняття та сутність опціону. Відмінності опціонних угод. Види опціонів за технікою виконання. Опціон на купівлю. Опціон на продаж. Подвійний опціон. Опціонна премія. Класифікація опціонів залежно від співвідношення цін виконання опціонів і рівня ф'ючерсних цін. Види опціонів: опціон-запит і опціон-пропозиція, їх сутність. Торгівля опціонами, як біржовим товаром. Різновиди опціонних стратегій.

Тема 6. Ф'ючерсний ринок.

Види біржових операцій на ф'ючерсному ринку. Довге хеджування. Коротке хеджування. Базис. Переваги і недоліки хеджування. Вартість ф'ючерсного контракту. Етапи розрахунків з купівлі - продажу ф'ючерсних контрактів. Початкова маржа. Сторони ф'ючерсного контракту. Вид зобов'язань, гарант, метод торгівлі, товарне покриття, спосіб виконання, ціна товару, публікація інформації про угоду, ризик, ліквідність, розрахунки за контрактом. Переваги ф'ючерсних контрактів над угодами з реальним товаром.

Тема 7: Фондові біржі.

Функції ринку цінних паперів. Основні учасники ринку фондового ринку. Визначення цінного паперу. Функції цінних паперів. Основні ознаки цінних паперів, якими здійснюється торгівля на біржах. Класифікація цінних паперів як біржового товару. Первинний та вторинний ринок цінних паперів. Посередники фондової біржі: маклери, брокери, дилери, джобери, скальпери. Біржовий механізм ціноутворення. Формування цін на біржі. Структура елементів біржової ціни. Сутність та правила біржового котирування.

Тема 8. Організація біржової торгівлі та її учасники.

Форми організації біржових торгів. Організація та оснащення біржового операційного залу. Правила поведінки в операційній залі. Порядок виставлення товарів на торги та їх зняття. Організатори укладання біржових угод. Маклери, оператори, співробітники розрахункової палати, працівники відділу експертизи біржі, працівники юридичного відділу. Консультування під час оформлення угоди й складання біржових договорів. Біржові індекси та їх аналіз

4. Структура навчальної дисципліни

Назви тематичних розділів і тем	Кількість годин							
	денна форма				заочна форма			
	усього	у тому числі			усього	у тому числі		
		л	практ	сам.роб.		л	практ	сам.роб.
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Розділ 1. «Теоретичні основи біржової діяльності»								
Тема 1. Сутність біржової діяльності, її становлення і розвиток	11	2	1	8	-	-	-	-
Тема 2. Біржовий товар	11	2	1	8	-	-	-	-
Тема 3. Товарна біржа, як елемент інфраструктури ринку та регулювання біржової діяльності	11	2	1	8	-	-	-	-
Тема 4. Біржові угоди. Форвардні та ф'ючерсні угоди	12	2	1	9	-	-	-	-
Разом за розділом 1	45	8	4	33	-	-	-	-
Розділ 2. Характеристика біржової торгівлі								
Тема 5. Опціони та опціонні угоди	11	2	1	8	-	-	-	-
Тема 6. Ф'ючерсний ринок.	11	2	1	8	-	-	-	-
Тема 7: Фондові біржі.	11	2	1	8	-	-	-	-
Тема 8. Організація біржової торгівлі та її учасники.	12	2	1	9	-	-	-	-
Разом за розділом 2	45	8	4	33	-	-	-	-
Усього годин	90	16	8	66	-	-	-	-

5. Теми лекційних занять

№ теми з/прогр.	Назва теми	Кількість годин
1	Сутність біржової діяльності, її становлення і розвиток	2
2	Біржовий товар	2
3	Товарна біржа, як елемент інфраструктури ринку та регулювання біржової діяльності	2
4	Біржові угоди. Форвардні та ф'ючерсні угоди	2
5	Опціони та опціонні угоди	2
6	Ф'ючерсний ринок.	2
7	Фондові біржі.	2
8	Організація біржової торгівлі та її учасники.	2
Разом		16

6. Теми практичних занять

№ теми з/прогр.	Назва теми	Кількість годин
1	Сутність біржової діяльності, її становлення і розвиток	1
2	Біржовий товар	1

3	Товарна біржа, як елемент інфраструктури ринку та регулювання біржової діяльності	1
4	Біржові угоди. Форвардні та ф'ючерсні угоди	1
5	Опціони та опціонні угоди	1
6	Ф'ючерсний ринок.	1
7	Фондові біржі.	1
8	Організація біржової торгівлі та її учасники.	1
Разом		8

7. Самостійна робота

№ теми з/прогр.	Назва теми	Кількість годин
1	Сутність біржової діяльності, її становлення і розвиток	8
2	Біржовий товар	8
3	Товарна біржа, як елемент інфраструктури ринку та регулювання біржової діяльності	8
4	Біржові угоди. Форвардні та ф'ючерсні угоди	9
5	Опціони та опціонні угоди	8
6	Ф'ючерсний ринок.	8
7	Фондові біржі.	8
8	Організація біржової торгівлі та її учасники.	9
Разом		66

8. Види контролю і система накопичення балів

	Вид контрольного заходу	Кількість контрольних заходів	Кількість балів за 1 захід	Усього балів	Кількість контрольних заходів	Кількість балів за 1 захід	Усього балів
		Денне відділення			Заочне відділення		
1	Збір, систематизація та аналіз фактичного матеріалу за тематикою практичних занять. Терміни виконання – у межах підготовки до практичних занять	6	1	6	-	-	-
2	Виступ, презентація й обговорення результатів дослідження навчального матеріалу за тематикою практичних занять. Терміни виконання – у межах проведення практичних занять	6	1	6	-	-	-
3	Розв'язування проблемних питань за тематикою практичного заняття. Терміни виконання – у межах проведення практичних занять	4	1	4	-	-	-
4	Розв'язування навчальних кейсів за тематикою практичного заняття. Терміни виконання – у межах проведення практичних занять	8	1	8	-	-	-
5	Контрольне тестування за результатом вивчення матеріалу Розділу 1 (проводиться по завершенні вивчення Теми 7 в письмовій формі)	1	8	8	-	-	-
6	Самостійне проходження тесту за матеріалом Розділу 1 у системі електронного забезпечення навчання ЗНУ Moodle (за умови виконання тесту не менше, ніж на 85%. Кількість спроб не враховується. Час не обмежено)	1	10	10	-	-	-
7	Самостійне проходження тесту за матеріалом Розділу 2 у системі електронного забезпечення навчання ЗНУ Moodle (за умови виконання тесту не менше, ніж на 85%. Кількість спроб не враховується. Час не обмежено)	1	10	10	-	-	-
8	Контрольне тестування за результатом вивчення матеріалу Розділу 2 (проводиться по завершенні вивчення Теми 12 в письмовій формі)	1	8	8	-	-	-

9	Підсумковий контрольний	Вирішення контрольних ситуативних задач та навчальних кейсів	1	15	40	-	-	-
		Контрольне тестування за вивченим матеріалом курсу (проводиться по завершенню вивчення курсу у письмовій формі)		25			-	-
Усього балів			29		100	-	-	-

Шкала оцінювання: національна та ECTS

За шкалою ECTS	За шкалою університету	За національною шкалою	
		ЕЕкзамен	ЗЗалік
A	90 – 100 (відмінно)	55 (відмінно)	ЗЗараховано
B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75 – 84 (добре)		
D	70 – 74 (задовільно)	3 (задовільно)	
E	60 – 69 (достатньо)		
FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	Не зараховано
F	1 – 34 (незадовільно – з обов’язковим повторним курсом)		

9. Рекомендована література

Основна:

1. Підприємництво, торгівля та біржова діяльність : підручник / за заг. ред. д.е.н., проф. І. М. Сотник, д.е.н., проф. Л. М. Таранюка. Суми : ВТД «Університетська книга», 2018. 572 с.
2. Пепа Т.В., Пішеніна Т.І., Лавринович В.В. Біржова діяльність : навч. посібн. Київ : Ліра-К, 2016. 540 с.
3. Андросович Т. Ю. Номенклатура товарів на вітчизняному біржовому ринку. Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування в Україні. 2014. №200 (2). С.21–26.
4. Бевз О. П. Економіко-організаційні основи біржової торгівлі. Частина 2 Київ : КНТЕУ. 2005. 154 с.
5. Мещерякова Т. К. Біржова справа: практикум. Вінниця : ВНТУ. 2010. 78 с

Додаткова:

1. Ринок цінних паперів. Європейський вибір: нові можливості та зростання. Звіт Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку України за 2014 рік. Київ : НКЦПФР, 2015. 104 с.

2. Солодкий М. О. Біржові товарні деривативи: теорія, методологія, практика : моногр. Київ : Аграр Медіа Групп, 2012. 238 с.
3. Сохацька О. М. Біржова справа : Підручник – 2-ге вид. змін. й доп. Тернопіль : Карт-бланш, 2008. 632 с.
4. Стасіневич С. А. Управління ціновими ризиками на біржовому ринку цукру. Економіка АПК. 2014. № 4. С. 32–37.
5. Структура укладених угод на біржах за видами товарів (послуг). Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL : <http://www.ukrstat.gov.ua/>. (дата звернення : 10.08.2019)
6. Світова федерація фондових бірж – офіційний сайт. URL : <http://www.world-exchanges.org/> (дата звернення : 10.08.2019)
7. Головна сторінка НКЦПФР. URL : <https://www.nssmc.gov.ua/> (дата звернення : 10.08.2019)
8. Аналіз фондового ринку, індекс UX. URL : <http://s-tigers.com.ua/economy/> (дата звернення : 10.08.2019)

Інформаційні ресурси:

1. Web-журнал «Інтелектус» – «ПАТЕНТБЮРО». URL: <http://www.patent.net.ua/intellectus/ua.html> (дата звернення: 15.08.2018).
2. Вища освіта та Болонський процес. Національний Темпус/Еразмус офіс в Україні. URL: <http://tempus.org.ua/uk/vyshha-osvita-ta-bolonskyj-proces.html> (дата звернення: 18.08.2019).
3. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 18.08.2019).
4. Кабінет Міністрів України. Урядовий портал. URL: <http://www.kmu.gov.ua> (дата звернення: 18.08.2019).
5. Лідерство в питаннях та відповідях. URL: <http://www.mahindrasatyam.com>. (дата звернення: 22.08.2019).
6. Международный технический журнал «Мир техники и технологий». URL: <http://www.mtt.com.ua/> (дата звернення: 18.08.2019).
7. Міністерство економічного розвитку і торгівлі. Офіційний веб-сайт. URL: <http://www.me.gov.ua> (дата звернення: 19.08.2019).
8. Міністерство освіти і науки України. Офіційний веб-сайт. URL: <http://www.mon.gov.ua> (дата звернення: 19.08.2019).
9. Офіційний портал Верховної Ради України. URL: www.rada.gov.ua/. (дата звернення: 21.08.2019).
10. Офіційний сайт Міністерства економічного розвитку і торгівлі України. URL: <http://www.me.gov.ua/News/Detail?lang=uk-UA&id=50da6022-ffe8-4ddb-9248-8a24ab606d3c&title=ProzorroZmenshuKoruptsiu-RezultatiOpituvanniaBiznesu>. (дата звернення: 21.08.2018).
11. Президент України. Офіційне інтернет-представництво. URL: <http://www.president.gov.ua> (дата звернення: 22.08.2019).

Погоджено
з навчальним відділом

«_____» _____

**Доповнення та зміни до робочої програми навчальної дисципліни
«Біржова діяльність»**

[illegible]